

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Qvæstio XLVIII. De rerum distinctione in particulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS VIII.

Vtrum creatio admisceatur in operibus nature, & artis.

Erres circa formarum productionem.

Ecce quæstio, vt hoc loco D. Thomas ait, excitatur propter errores varios, qui fuerunt circa productionem formarum. Quidam enim dixerunt, formas præexistere in materia actu ante generationem eorum, quæ ex eis & materia constant, sed in materia latere, per generationem verò, nec produci, nec comproduci ab agentibus, sed solum ea ratione educi de materia quia agentia naturalia efficiunt, vt foras prodeant & appareant.

Alij verò dixerunt, formas produci quidem de nouo dum res generantur, sed non ab agentibus naturalibus, sed à quodam agente separato, à quo de nihilo, independentèrque à materia, producuntur, atque adeò creantur. Iuxta horum ergo errorem dicendum esset, in omni opere nature, quo aliquid generatur admisceri creationem.

Creatio in sola hominis generatione admisceatur ratione animæ rationalis.

Veritas autem est, nullam formam, præter animam rationalem, produci ab agente separato, independentèrque à materia, sed omnem profus comproduci ab agente naturali ad productionem rei substantialis, quæ generatur vt quod. Atque adeò in sola generatione hominis admisceri creationem animæ rationalis, non verò in aliarum rerum, tam naturalium, quàm artificialium productione.

QVÆSTIO XLVI.

De principio durationis rerum creatarum.

De hac re copiosè diximus octauo Physicorum.

QVÆSTIO XLVII.

De rerum distinctione in communi.

Dens est prima causa, multitudinis ordinis, ac distinctionis rerum in hoc universo. Vnde dicitur mundus.

In tribus articulis huius quæstionis ostendit Diuus Thomas, multitudinis, ordinis, ac distinctionis rerum, ex quibus vniuersum hoc constat Deum esse autorem, & causam primam. Quod est de fide, vt ex principio Geneseos, & ex plerisque alijs Scripturæ locis constat. Itèmq; esse tantum vnum mundum. De qua re diximus primo de cælo. Afferere autem plures esse mundos, temerarium, imò & periculosum esset: quippe cum Scripturæ sanctæ non solum de mundo loquantur, vt de vno tantum, sed etiam multa in illis reperiantur, quæ supponere videntur vnum tantum esse mundum, vt cum in eis asseritur Christus omnium hominum redemptor, &c.

QVÆSTIO XLVIII.

De rerum distinctione in particulari.

De distinctione mali à bono.

DISPUTATIO VNICA.

REVI hac disputatione quæstionem hanc totam absoluiam, eò quòd, quæ circa eam dici poterant, magna ex parte dicta sint quæst. s. quædam verò alia com-

Molina in D. Thom.

A modius 1. 2. dicenda sint. Supponenda verò est triplex illa acceptio boni, quam q. s. explicauimus, nempe transcendentis, moralis, & boni, quod obiectum est voluntatis, significatque idem quod conueniens. Item triplex illa acceptio mali, triplici acceptioni boni respondens, ibidemque explicata.

Triplex boni acceptio.

Malum transcendentis, vt ibi ostendimus, est priuatio entitatis debitæ in esse. Et quia priuatio est carentia in subiecto apto ad habendam rem, qua dicitur carere, malum omne transcendentis semper est in bono aliquo tamquam in subiecto: vt cæcitas in oculo, tenebræ in aëre, &c.

Malum transcendentis quid.

B Hinc primò sequitur. Sicut datur bonum transcendentis, quod nihil mali habeat adiunctum, nempe Deus, non ita dari malum transcendentis, quod non sit coniunctum cum bono aliquo transcendente: quippe cum malum omne transcendentis semper sit in subiecto carente entitate debita sibi in esse, quod quidem subiectum bonum est vt dicti solent, transcendentaliter. Dixi, malum transcendentis, quoniam malum, quod obiectum est voluntatis quoad nollitionem, nempe disconueniens, esse potest mera negatio, vt non esse omnino hominis, aut Angeli, malum est homini, aut Angelo, hoc est, disconueniens, si in se spectetur, dignumque quod voluntate respiciatur.

Non dari malum transcendentis quod non sit cum bono aliquo coniunctum.

C Sequitur secundò. Quamuis malo transcendentis priuarive opponatur bonum illud, cuius est priuatio, non tamen opponi bonum subiecti in quo est. Vt licet cæcitati opponatur priuatiuè bonitas transcendentis facultatis videndi, cuius est priuatio, non tamen opponitur bonitas oculi, cui cæcitas inest.

Malo transcendentis quod bonum opponatur.

Sequitur tertio. Non quemadmodum cuiusque malo transcendentis opponitur bonum aliquod transcendentis, ita cuiusque bono transcendentis opponi posse malum aliquod transcendentis. Quæ namque bona corrumpi nequeunt, expellive ab aliquo subiecto, ea habere nequeunt malum transcendentis sibi oppositum. Cuiusmodi sunt, Deus, materia prima, Angelus, forma substantialis cæli, &c. Licet enim horum aliqua esse possint subiectum mali transcendentis, vt materia priuationis multarum formarum, partes cæli priuationis lucis debitæ in esse, vt patet quando luna eclipsatur, ipsis tamen, quoad suas proprias substantias, nullum malum transcendentis potest opponi. Et cum Deus neque subiectum esse possit cuiuscumque mali, tam transcendentis, quàm moralis, sit, vt sit bonum cui nullum malum potest esse permixtum. Ex his vltèrius constat, non tam latè patere malum transcendentis, quàm bonum transcendentis, quippe cum nullum sit malum transcendentis, cui non respondeat bonum transcendentis ipsi oppositum, è contrario verò multa sint bona transcendentia, quæ non habeant malum oppositum.

D

Illud etiam notandum est cum Diuo Thoma articulo 4. Cum malum transcendentis formaliter dicat priuationem, non dici verè, quòd bonum sibi oppositum corrumpat efficienter, sed formaliter eo modo quo dicimus candorem efficere papyrum candidam. Id verò, quod idcirco malum dicitur, quod causa sit mali transcendentis, dicitur efficienter corrumpere bonum, vt calor efficienter corrumpit frigiditatem aquæ, atque ita efficit priuationem illius, quæ est malum aquæ.

F Circa diuisionem illam articuli quinti, mali in malum culpæ, & malum pænæ, aduerte: Malum culpæ & malum moraliter conuertitur: malum verò pænæ esse quodcumque malum, quod vel infligitur, vel permittitur in vltionem & punitionem alicuius culpæ.

Malum triplex culpa, pænæ, ac defectus natura.

Xy culpa.

A Causa autem formalis est ipsa malitia, quae est quoddam ens rationis. Dicitur autem causa eo pacto quo ens rationis effectum formalem habere potest.

Cum autem malum non soleat esse intentum ab agente, sed per accidens causarum, ut statim videbimus, non est necesse malum habere causam finalem. Quia tamen malum poenae ad puniendum delicta, atque ad bonum iustitiae potest esse intentum, ut mors furis intenta est a iudice in bonum iustitiae, & ad pacem conseruandam, & mala poenae à Deo sunt intenta in poenam delictorum, & in bonum iustitiae, fit, ut bonum saepe sit causa finalis mali.

B Quod denique ad causam efficientem attinet, dicendum est. Bonum esse causam mali, non per se, sed per accidens: quo pacto agentia naturalia, dum intendunt generationem quorundam entium, efficiunt per accidens corruptionem priuationemque quorundam aliorum, quae corruptiones, & priuationes mala quaedam sunt comparatione eorum, quae priuantur bonis suis, id est, entitatibus sibi debitis, quibus perficiebantur. Quoniam autem Deus indidit naturam propensam ad generandum, & talem, ut ex directione ipsius primae causae generationem intendat, cum qua corruptio, quae malum est alterius rei, coniungitur, inde est, quod malum, & corruptio rerum naturalium, reducat in primam causam dirigentem naturam, efficientemque per accidens ea ratione malum, dum per se intendit bonum eorum, quae generantur, totiusque vniuersi, quod ut perfectum sit, consistere etiam debet entibus corruptioni, & defectui obnoxii. Defectus naturales, quos in poenam peccati originalis patimur, non solum in causas secundas, quae dum alia bona intendunt, per accidens in nobis haec mala efficiunt, sed etiam in primam causam reducuntur, tamquam in id, quod in poenam peccati originalis iustitiam originalem, quae mala ea prohibebat, remouit. Reducuntur etiam in causam primam, quatenus eam rebus naturam indidit, ex qua per accidens sequuntur eiusmodi defectus & mala. Causae praeterea naturales sunt etiam interdum causa per accidens mali, propter superueniens impedimentum, idque totidem modis. quot 1. Physicorum explicauimus monstra ex causis naturalibus per accidens euenire.

C Malum culpae non reducitur in causam primam, sed in causam secundam, quam Deus suarum actionum dominam per liberum suum arbitrium constituit, indeterminatam ac indifferentem ut bonum, ac malum eligeret. Dum autem liberum arbitrium actum efficit contra legem Dei, per accidens priuat se conformitate ad legem Dei, efficitque per accidens malum culpae. Dum item actum omittit, quo legi Dei tenebatur se conformare, est etiam causa per accidens priuationis conformitatis ad legem Dei, quam per eum actum habere debebat, & per consequens causa est per accidens culpa.

D Ex his omnibus constat, vanum esse illorum errorem qui dicebant, duo esse prima principia, alterum bonorum, & alterum malorum: malum namque non habet causam per se, sed bonum causa est per accidens illius. Vide quae diximus in Concordia quaestione 14. articulo 13. à disputatione 29. tum etiam quaestione 19. articulo 6. & 9. & quaestione 22. articulo 2.

QUESTIO XLIX.

De causa mali.

DISPUTATIO VNICA.

Mali causa materialis est boni subiecti in quo cernitur.

CUM omne malum in bono sit tamquam in subiecto, ut quaestione precedente ostensum est, consequens est, ut causa materialis mali sit bonum: eo modo, quo priuatio subiectum, & causam materialem habere potest.

Malum culpa quodcumque maius est caseris malis omnibus quae mala culpa non sint.

Formalis est ipsa malitia.

Malum non est necesse habere causam finalem. Efficit tamen in rebus bonum causa finalis mali.

Mali causa efficiens quae.

Mala quae non sunt rei propria, quae non in primam causam, sed in rebus reducuntur.

Malum culpae non reducitur in causam primam, sed in causam secundam, quam Deus suarum actionum dominam per liberum suum arbitrium constituit.

Mali quae boni esse debent principia per se, non per accidens.